

πολικῶ, καὶ λύσας τὸν κάλῳν ἀνεχώρησεν. Ὁ Παξινός καὶ τοὶ προσκληθεῖς παρ' αὐτοῦ, ἵνα πέσῃ ἐν τῷ αἰγιαλῷ καὶ σώσῃ ἑαυτὸν, ἠρνήθη· φλογίζομένου δὲ τοῦ πλοίου ἐπὶ τῆς πύρας, ἐνέμενον ὅπως προσκολληθῇ τοῦτο τῷ πλοίῳ ἤδη κειμένῳ τουρκικῶ δρόμῳ. Ἀλλ' ἐκαίοντο πλέον καὶ τὰ πρόσθια ἱστία, τὸ δὲ πλοῖον ἀνωρθοῦτο προστήναι· ὁ Παξινός ἐπέμενε καὶ πάλιν, ὅσον δεχόμενος τὸ πῦρ τῶν τηλεβόλων τοῦ φρουρίου καὶ τῶν πλοίων, ἵνα φέρῃ αὐτὸ διὰ τοῦ πηδαλίου εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄραν. Ἐπὶ τέλους αἱ φλόγες διώκουσι τοῦτον ἀπὸ τοῦ καταστρώματος· οὗτος δ' ἐμμένει καὶ πάλιν, διοικῶν ἐκ τῶν παρεξαρτίων τὸ πηδάλιον διὰ παραγείου. Τὸ πῦρ προχωροῦν διώκει αὐτὸν καὶ ἐκείθεν, ἀλλ' οὗτος καὶ πάλιν κρεμασθεὶς διὰ τοῦ αὐτοῦ παραγείου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὴν κεφαλὴν μόνην ἔξω τῆς ἐπιφανείας ἔχων, πᾶσαν κατέβαλλε προσπάθειαν πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὅτε συνήρπασαν τοῦτον αἱ λέμβοι τῶν τουρκικῶν πλοίων δραμοῦσαι, καὶ τὸ κυρπολικὸν ἀπέβησαν ἐκ παντὸς, τρόπου παρανάλωμα γενόμενον ἀνευ ἀποτελέσματος. Οἱ πλοίαρχοι τῆς ἐλληνικῆς μοίρας ἐπεμνησθήσαν ὅπως σώσωσι τὸν σπάνιον ἐπὶ τόλμῃ αὐτὸν νέον διὰ πάσης χρηματικῆς θυσίας καὶ ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων· ἀδύνατος ὅμως ἐγένετο ἡ συγκατάθεσις τῶν Τούρκων, οἵτινες ἀνασκολοπίσαντες τοῦτον ἔβησαν κατὰ πρῶτον, καὶ ἔπειτα ἀνήρτησαν ἐπὶ μιᾷ τῶν τηλεβολοστοιχιῶν τοῦ φρουρίου ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας. »

Τεσσαράκοντα ἔτη ὁ ἦρως Γεώργιος ἔμεινε ἀδόξος νεκρὸς, ἀλλὰ νῦν οἱ κατέχοντες τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν τῆς ἀθανασίας ἀνοίγουσιν αὐτὰς, εἰσάγοντες εἰς τὸν ναὸν τῆς δόξης τὸν νέον Κυναίγειρον, ὃς ἄστυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' ἐκλείσαντα. » Οὕτως ἀληθῶς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ τιμὴ εἰσὶν ἀθάνατα κτήματα, οὐδέποτε ἀπολλύμενα οὐδ' ἀφανιζόμενα.

Οὐδέποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται, οὐδ' ὄνομα αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ εἶναι γίγνεται ἀθάνατος.

Ὅν τιν' ἀφιστεύοντα μένοντά τε μακρονήμιον τε γῆς περὶ καὶ παίδων θυρὸς Ἄρης ὀρέσῃ.

Κ. ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ.

—οοο—

Μῆνες ἤδη παρήλθον τινες ἀφ' οὗτου ὁ θάνατος παρέδωκεν εἰς τὴν ἱστορίαν τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν εὐκλεεστέρων πρωταθλητῶν τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος, καὶ μέχρι σήμερον ἀνεύλομεν τὴν ἀπάτιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἡμῖν μέρους τοῦ φόρου, ὃν ἅπασα ἡ ἐλληνικὴ δημοσιογραφία ἀπέδοτο εἰς τὴν μνήμην του· διότι ἐνομίσκαμεν ἀναγκαῖον μετὰ τῶν ἐπομένων ἐπιτόμων περὶ αὐτοῦ βιογραφικῶν εἰδησέων νὰ συνδημοσιεύσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, (*) προσφιλεῖς μὲν ἐνθύμημα τοῖς εὐτυχήσασιν τὸν ἔξοχον πολίτην νὰ γνωρίσωσιν ἐν τῷ βίῳ, ἀσπαστοτάτην δὲ προσθήκην τοῖς ἐκ φήμης μόνον γινώσκουσιν τῶν

(*) Ἐκδοθήσεται ἐν τῇ ἐπομένῃ συλλογῇ.

ἔργων καὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ λαβοῦσι, καὶ ἐριμένοισι νὰ εὐρίσκωσιν ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἡ κρίσις τῶν ἀποδίδωσι τιμὴν καὶ ἀγάπην.

Οἰκοσημῶν Μεταξᾶ.

Ἡ οἰκογένεια ἐξ ἧς ἔφυ ὁ αἰδίδιμος Ἀνδρέας ὁ Μεταξᾶς, εἶναι μία τῶν σπανίων ἐν Ἑλλάδι, αἵτινες δις εἶδον ἀκτινοβολοῦντα τὸν ἥλιον τῆς ἐθνικῆς δόξης καὶ πρὶν δύσῃ καὶ ἐφ' οὗ αὐθιγῇ ἀνέτειλε, παραταθεῖσαι ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς ὁ Ἕλληνας ἠγωνίζετο τὸν εὐκλεᾶ μὲν ἀλλ' ἐπιθάνατον αὐτοῦ ἀγῶνα ἐν Βυζαντίῳ, μέχρι τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ἤρθη σὺν ἡττον εὐκλεῆς, εὐτυχέστερος ὅμως ἀγῶν τῆς ἀναστάσεως, καὶ διὰ σπειρᾶς ἐνδύζων μελῶν τῶν γεφυρώσασαι οὕτως εἰπεῖν τὸ σκοτεινὸν βάρβαρον τῶν δουλικῶν αἰώνων. Ὁ πρόγονος αὐτοῦ Μάρκος Ἀντώνιος ὁ Μεταξᾶς, ἦν, ὡς φαίνεται, Βυζαντινὸς τοῦ γένους, ἢ καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων οἵτινες ὑπ' ἐξόχων πλεονεκτημάτων πεποικισμένοι, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος εἰς Βυζάντιον, ἐκεῖ τῶν μεγάλων τῆς κοινῆς πατρίδος συμφερόντων ἐπιμελούμενοι. Ὁ Μάρκος Ἀντώνιος, τοῦ τελευταίου μεγαλοκέρτυρος τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας σύμβουλος καὶ συστρατιῶτης, μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔφυγεν ἐπὶ τῶν πλοίων τοῦ Δουκὸς τῆς Γενούης Ἀνδρέα τοῦ Δωρία, ἐγκλείων ἐν τῇ συντετριμμένῃ καρδίᾳ τοῦ ἀπαραιμήτου μὲν λύπην διὰ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐλπί-

δας ἡμερῶν βελτιώσεων, ἐμπνεομένως αὐτῷ ὑπὸ τοῦ φλογεροῦ πατριωτισμοῦ ὅσης ἔμεινε τὸ πατροπαράδοτον αἰσθημα πάσης τῆς γενεᾶς του. Καί κατ' ἀρχάς μὲν κατέφυγεν εἰς Κρήτην, εἶτα δ' ἐκείθεν εἰς Κεφαλληνίαν, οὗ καὶ ἀποκατέστη, εὐρὺν οὐχὶ μὲν τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἐπόθει ἀλλὰ καὶ ἀνεκτότερον ὁμοθρήσκων ζυγόν, καὶ κυβέρνησιν πρὸς ἣν τὸν εἴλκυε τὸ κοινὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς πατρίδος του μῖσος.

Τὸ μῖσος τοῦτο μετεβίβασεν ἄσβεστον εἰς τοὺς ἀπογόνους του, ὧν εἷς, ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς Μεταξᾶς, ὑπὸ τὰς ἐνετικὰς σημαίας ἀνδρείως κινδυνεύσας κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, κατέκτησε τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου τῆς Δημοκρατίας. Τούτου δὲ ὁ ἀνεψιὸς Ἀναστάσιος, ἐπίσης πόλεμον κατὰ τῶν τυράννων τῆς Ἑλλάδος διψῶν, καὶ ἰδίᾳ θάπανρ δισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους στρατολογήσας Κεφαλληνίας, ἐξεστράτευε μετ' αὐτῶν ὑπὸ τὸν τότε μὲν Ἐπαρχον, εἶτα δὲ Δούκα Μοροζίνην, καὶ εἰς πολλὰς μάχας ἀριστεύσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ πατρίδος του, ἔλαβεν ἐπίσης τὸν τοῦ συνταγματάρχου βαθμὸν παρὰ τῶν Ἑνετῶν, καὶ ἐν ἔτει 1691 τὸν τοῦ Κόμητος τίτλον, δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἔτι σωζόμενον, καὶ τῆς ἀνδρείας του ἐντιμοτάτην περιέχον τὴν μαρτυρίαν, ἐπίσημον τῆς δημοκρατίας δίπλωμα. Προσέτι δ' ἐπετράπη καὶ τὴν διοίκησιν τῆς τε δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἀγώνων του ἔλαβεν εἰς κάρπωσιν τὸ Μεγανήσιον παρὰ τὴν Λευκάδα.

Ἀλλὰ βραχυχρόνιος ἦν ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας, ἥτις ὠφελεῖτο μὲν ἀπὸ τῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν Ἑλλήνων αὐτῆς ὑπηρετῶν, ἀλλ' οὐχ ἦττον ὑπόπτως καὶ ζηλοτύπως ἐβλεπε τοὺς ἀνδραγαθοῦντας, διότι ἐφοβεῖτο μὴ τὰς ἰδίας δυνάμεις συναισθανθέντες, ἐδοκίμαζον ν' ἀποσείσωσι καὶ τὸν τῶν ὁμοθρήσκων ζυγόν, ἀφ' οὗ ἔθραυον τὸν τῶν ἀλλοφύλων. Διὰ τοῦτο, μεγάλως βοηθηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐχθρῶν τῆς, καὶ ἐλευθέρως ἔνεκα τούτου αὐτὸν ἀνταμείψασα, κατεδίωξε μετὰ ταῦτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀνδρέαν, τοῖς αὐτοῖς τούτοις χαριζομένη ἐχθροῖς, αἵτινες σταθερώτεροι ἦσαν εἰς τὸ φιλέχδικον μῖσός των ἢ ἐκείνη εἰς τὴν προσήλωσιν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς.

Ἀλλ' οἱ τοῦ Ἀνδρέου υἱοί, πιστοὶ εἰς τὸ γενικὸν αἰσθημα πάντων τῶν συμπατριωτῶν των καὶ εἰς τὰς οἰκογενειακὰς αὐτῶν παραδόσεις, ἅμα ἐκραγίσθη ἐν Πελοποννήσῳ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1769, ἐσπευσαν εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἀτυχὲς ἐκεῖνο κίνημα κατατροπώθη, οἱ δὲ μὲν ἐξ αὐτῶν, ὁ Σπυρίδων καὶ ὁ Ἰωάννης, εὗρον ἄσυλον ἐν Ῥωσίᾳ, ὁ δὲ Πέτρος, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῶν Ὀθωμανῶν, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἔμεινεν ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην κατὰ κλειστός ἐν ταῖς φυλακαῖς, καὶ ὑπὲρ τὰς ἐννενῆκοντα χιλιάδας ἐνετικῶν φλωρίων ἐζημιώθη, δι' αὐτὸ τοῦτο αὐστηρότατα τιμωρούμενος, δι' ὃ ἡμίσετο πλουσιοπαρόχως ὁ πάππος του. Ταῦτα δὲ διότι οὗτος ἐτόλμα νὰ πράξῃ πρὸς ὄφελος τῆς

πατρίδος του, ὅτι ἐκεῖνος ἠναγκάζετο νὰ πράττῃ πρὸς ὄφελος τῶν ξένων αὐτῆς δεσποτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν του, νυμφευθεὶς ἐν Κεφαλληνίᾳ τὴν νέαν Βιολέτταν ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Λοβέρδων, ἔσχε τέσσαρας υἱούς, ὧν εἷς ἦν ὁ ἐν Ἑλλάδι δοξασθεὶς Ἀνδρέας ὁ Μεταξᾶς.

Ἐκ τοιούτων γονέων γενόμενος, καὶ τοιαύτην παραλαβὴν κληρονομίαν προνημάτων καὶ παραδόσεων, ἦν τριακοντούτης ἤδη ὁ Μεταξᾶς ὅταν ἤκουσεν ἐξ Ἑλλάδος τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, τὸ πρὸ τεσσαρῶν ἑκατονταετηρίδων ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του ὡς καὶ ὑπὸ παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους περιμενόμενον, καὶ ἐν τῷ ἅμα τὸ ξίφος ζωσθεὶς δ' εἶχεν ἐκπέσει τῆς χειρὸς τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, ἐσπευσεν ὅπου ἠνοίγετο τὸ στάδιον τῶν ἐνδοξῶν ἀγώνων. Ὡς ὁ Ἀναστάσιος ἐκεῖνος καὶ ὡς αὐτὸς ὁ πατήρ του σῶμα ἐπιλέκτων ὀπλίσας ἰόνων, διακοσίων πεντήκοντα γενναίων ἐνθουσιῶντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, τρεῖς μόλις μῆνας μετὰ τὴν ἐνσῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἤλθεν εἰς Πελοπόννησον, ἀπέβη εἰς Ἡλίδαν, ὅπου εἶχον προκοπῇ καὶ ἕτεροι γενναῖοι τῶν ἐπὶ τὰ νήσων υἱοί, καὶ ἔνεκα τῆς ἐπισημότητος τοῦ ὀνόματός του, καὶ ἔνεκα τῶν ἤδη διαλαμπόντων προσωπικῶν αὐτοῦ προτερημάτων, ἀνεγνωρίσθη γενικὸς αὐτῶν ἀρχηγός. Τὸ μικρὸν σῶμα τῶν ἐθελοντῶν προσέπλευσεν ἐπὶ πλοίου καλῶς ὠπλισμένου καὶ φέροντος σημαίαν Ὀθωμανικὴν· κατεβίβασε δ' αὐτὴν ἅμα προσορμισθὲν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παραλίαν, καὶ ἀντ' αὐτῆς ὑψωσε τὴν τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, ἣν ἐβεβαίωσε διὰ βολῆς κανονίου. Μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐλπίδος εἶδον οἱ εἰς τὸν ἀγῶνα ἄρτι ἀποδυθέντες Ἕλληνες τὴν ἀδελφικὴν ταύτην ἐπικουρίαν, βεβαιούσαν ὅτι πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκινεῖτο αἰσθημάνος, καὶ φέρουσαν καὶ τοὺς Ἴονας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μεγάλου κανελληνίου δράματος, εἰς ἣν ἤδη συνέρρεον συναγωνισταί, πλὴν τῶν Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν, καὶ Νησιῶται καὶ Θεσσαλοὶ καὶ Μακεδόνες καὶ Ἠπειρώται καὶ Θράκες, καὶ οἱ ἐξ Ἀσίας Ἕλληνες· ἡ δὲ ἱρίς ἐκείνη τῶν διαφόρων συνδεδεμένων ἐθνικῶν σημαίων, ἦν ἡ χαρμόσυνος ἀπόδειξις τοῦ γενικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ ἡ ἀρίστη ἐγγύησις τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ.

Μόλις δ' ἀποβὰν εἰς τὴν Πελοπόννησον, εὗρε τὸ Ἰόνιον σῶμα ἐχθρὸν δύσμαχον ἀπέναντί του, καὶ ἀφορμὴν ὅπως ἀποδείξῃ τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἀρετὰς του. Οἱ ἐμπειροπόλεμοι Ἀλβανοὶ τοῦ Λάλα ἦσαν ἡ μάστιξ καὶ ὁ τρόμος πασῶν τῶν χωρῶν τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως κατεξουσίαζον αὐτῶν καὶ τὰς ἐλαφροαγῶγουν, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὑπερίσχυσαν μὲν τῆς ἀνδρείας τοῦ ἐγγχωρίου Ἀλεξίου Μοσχούλη, ἐφάνευσαν δὲ τὸν ἥρωα τοῦ πόργου, Χαράλαμπον τὸν Βιλαέτην, καὶ τὸν ἐκ Προσταδίτης Γεώργιον τὸν Ἰαννόπουλον. Αἱ ἀδιάκοποι αὐτῶν ἐπιτυχίαι αὐτοὺς μὲν εἶχον προηγματίσει, τοὺς δὲ

περιοίκους τῶν Ἑλλήνων ἀποθαρρύνει, ὥστε νὰ μὴ νομίζωσι πλὴν ἐκυτοῦς ἀξιωμαχοῦς πρὸς τοιοῦτους πολεμιστὰς, ὅταν οὐ μακρὰν τοῦ Ἀλάκα κατέλαβεν θέσιν ὁ μικρὸς τῶν Ἰόνων στρατός. Ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία ἣτις ἐπικράτει εἰς τὸ ἐκλεκτὸν τοῦτο σῶμα, πεποιθῆσιν ἐπαγγέλλουσα καὶ ἐπιτυχίαν ἐγγυωμένη, ὁ ἐμφυτος τοῖς Ἰονίοις ἐνθουσιώδης πατριωτισμός, ἡ ἐμπειρία τινῶν τῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες καὶ ἐν τοῖς Ἰαλλικοῖς καὶ ἐν τοῖς Ἀγγλικοῖς στρατοῖς εἶχον ὑπηρετήσῃ, καὶ τοῦ Μεταξᾶ τὸ πειστικὸν τῆς σύγκλιττός, τὸ ἀτρόμητον τοῦ ἥθους καὶ ἡ φρόνησις ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν, ἐνεθάρρουν πάλιν τοὺς ἐπτοημένους, καὶ ἐντὸς ὀλίγου συνῆλθον περὶ αὐτὸν εἰς μάχην ἀποδυθέντες καὶ Ἡεῖοι ὑπὸ τὸν Σισίνην, καὶ Καλαβρυτινοὶ ὑπὸ τὸν Φωτίλαν, καὶ Ἀρκάδες ὑπὸ τοὺς Πλαπούτας, τὸν Δημήτριον καὶ τὸν γενναίως ἀποθανόντα Γεώργιον. Καὶ ὑπῆρξεν μὲν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας παλίντροποι τοῦ πολέμου αἱ τύχαι, καὶ ἐνίοτε οἱ Ἕλληνες ὑπὸ ματαίων πανικῶν φόβων καταληρθέντες, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς ἀτάκτους στρατοὺς, ἐφυγον καὶ ἐβλάβησαν· ἀλλ' οἱ ὑπὸ τὸν Μεταξᾶν, τῇ φωνῇ τῶν ἀνδρείων αὐτῶν ἀρχηγῶν πειθοχρῶντες, ἐνέμεινον διαρκῶς σταθεροὶ εἰς τοῦ κινδύνου τὴν θέσιν, τοὺς φυγάδας διὰ τῆς τόλμης των ἐπαναφέροντες, καὶ τοὺς Ἀαλιώτας οὐχὶ ἀκαταμαχῆτους ἀποδείξαντες. Εἰς πάσας δὲ ταύτας τὰς συμπλοκάς ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς ἡγωνίζετο μετὰ τῶν προμάχων, καὶ εἰς τὴν ἐπισημοτέραν μάλιστα πασῶν, τὴν τῆς 2ῆς Ἰουνίου, ἐπληρώθη καὶ εἰς τὰς δύο χεῖρας, ἐν ᾗ καὶ τοῦ στρατιώτου συγχρόνως ὡς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τὰ ἔργα ἐκπληρῶν, ἐδίδε πῦρ εἰς ἐν τῶν τεσσάρων πυροβόλων ἃ εἶχε κομίσαι μεθ' αὐτοῦ ἐκ Κεφαλληνίας. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἀπέβη ἐνδοξὸς μὲν διὰ τοὺς Ἕλληνας, φονικὴ δὲ διὰ τοὺς Ὀθωμανοὺς, καὶ ἐταπείνωσε τὴν ὀφρὺν αὐτῶν, ὥστε δειλιάσαντες ἐγκατέλιπον τὰς ὀχυρὰς αὐτῶν κτήσεις, καὶ οὕτω ἐπέλαμψεν ἡμέρα ἐλευθερίας ἐπὶ τῆς Ἡλίδος. Οὗτος ἦν εἰς τῶν πρώτων, καὶ ἐνεκα τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀξιολογωτάτων θριάμβου τῶν Ἑλληνικῶν ὀπλων.

Καὶ ἀπέδειξε μὲν ὁ Α. Μεταξᾶς καὶ ἐν ἑτέροις περιστάσεσιν ὅτι διετήρει ὑπὲρ τῆς πατρίδος τοῦ τὴν αὐτὴν πάντοτε καρδίαν ἣτις ἐν Ἀλάκα τὸν ὦθει μετὰ τῶν προμάχων, ἀλλ' ἔλτοτε διέπριψεν ἐν ταῖς βουλαῖς μάλιστα, ὅπου διὰ βλαθείας συνέσεως, δι' ἐπιτηδειότητος εἰς τὸ τὰ δημόσια πράττειν καὶ διὰ πολιτικῶν ἀρετῶν ἀνεδείχθη εἰς τῶν ὠρελιμωτάτων ἀνδρῶν τῇ ἀγωνιζομένῃ πατρίδι.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ἡδὴ τοῦ ἔτους 1822 ἐξελέγη μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, καὶ ἐλαβε ὡς ὑπερτάτην ἀμνηστὴν τῶν ἀνδραγαθῶν του τὴν γενικὴν πολιτογράφησιν, διορισθεὶς συγχρόνως ὑπουργὸς τῆς Ἀστυνομίας.

Περὶ αὐτοὺς δὲ τοὺτους τοὺς χρόνους, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἡμετέρας ἐλευθερίας δαίμων τῆς ἐριδος, δεινὰς ἐρύτα τὰς διχονοίας μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος πρωτοῦ-

γῶν, καὶ διέτρεχε τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων ἡ πατρις, παρθουμένη μὲν ὑπὸ τοῦ μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπερχομένου Ἀράμαλη, ἐγκαταλειπομένη δ' ὑπὸ τῶν διχοσπαικούντων υἱῶν της, ὅταν ἡ Γερουσία, τὴν ἱκανότητα τοῦ νέου αὐτῆς μέλους διαγνοῦσα, ἐνεπιτεύθη αὐτῇ τὴν ἀκροατὴ διαπραγματεύσιν τῆς συνδιαλλάξεως. Ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν ἀντιπάλων ὁ Μεταξᾶς εὔρε τὴν πρώτην κατέχοντα θέσιν τὸν Φιλοποίμενα τῆς νέας Πελοποννήσου, Θεόδωρον τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ἀνεγνώρισεν ἐν αὐτῷ ὑψηλὸν τὸ φρόνημα, μέγαρα τὰ προτερήματα, ἀρχαίαν τὴν ἀρετὴν καὶ ἐνθερμον τὸν πατριωτισμόν, ὡς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν ὀπλων ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ νέῳ πολεμιστῇ τοῦ Ἀλάκα ὁξύτητα πνεύματος, καρδίαν εὐθύτητα, πατριωτικῆς ἀφοσιώσεως εὐκρίνειαν· καὶ οἱ δύο οὗτοι ἔξοχοι ἄνδρες ἀλλήλους ἐκτιμῶντες, καὶ δι' ἀμνηστίας συμπαιθεῖς συνδεθέντες, διέλυσαν μετ' οὐ πολὺ τὰς ὑφισταμένας ἐριδας, καὶ ἐπανέφερον τὴν ποθητὴν σύμπνοιαν, ἣτις ἦν ἡ πρώτη συνθήκη τῶν θριάμβων τῶν Ἑλληνικῶν ὀπλων.

Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, συνεδρίου ἡγεμόνων συγκροτούμενοι ἐν Βερώνῃ, ἀπεφάσισαν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ πέμψῃ πρὸς αὐτοὺς πρεσβεῖαν δικιῶσυσαν τῶν Ἑλλήνων τὸ κίνημα, καὶ ἐπικαλεσομένην τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων τὴν ἀντίληψιν, καὶ ἔδωκε τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐντολὴν εἰς τὸν Μεταξᾶν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Παλαιῶν Περτρῶν καὶ τοῦ Δ. Περρῶνα. Καὶ ἡ μὲν τοῦ Πάπᾳ κυβέρνησις ἐδέξατο ἐν Ἀγκῶνι τοὺς πρεσβευτὰς μετὰ πολλῆς εὐμενείας, ἀλλ' οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες πᾶσαν τῶν κειμένων συντάραξιν φοβούμενοι τότε, καὶ εἰς το ὄνομα μόνον ἐπαναστάσεως ὠχρίωντες, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὡς ὑποκίνησιν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ κενοσπουδῶν ὑποαμβάνοντες, δὲν ᾔθελσαν νὰ δεχθῶσι τὴν πρεσβεῖαν, καὶ κατεδίκασαν τὸν ἀγῶνα ὃν εἶχον δικαιοῦσαι τὰ ρεύσαντα αἵματα καὶ τὰ στηθέντα τρόπαια, καὶ ᾔρνήθησαν πᾶσαν ἀντίληψιν εἰς τὸ ἱερὸν ἔργον, ὃ μέχρι τέλους ἔσωσεν ἡ ἰσχυροτέρα ἀντίληψις τοῦ Θεοῦ.

Ἄμα δ' ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἀποστολῆς ταύτης, τῆς ἀφόρου μὲν ἄλλως, ἀποδεικνύσης ὅμως ὅτι ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, οἷς λαὸς εὐγενὴς καὶ τῆς εὐγενείας αὐτοῦ τὴν συνειδήσιν ἔχων, περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο νὰ κατατρυφήσιν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν οἰκογένειαν, καὶ νὰ νομιμοποιήσωσι τὴν διεθνὴ αὐτῶν θέσιν, ὁ Μεταξᾶς ἐξελέγη, ἐν 1823, πληρεξούσιος εἰς τὴν ἐν Ἀργεὶ ἐθνικὴν συνέλευσιν, καὶ μετὰ τοῦτο μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σώματος, καὶ ἐπίτροπος πληρεξούσιος αὐτοῦ, μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Ζαΐμη, εἰς τὸ ἐν Πάτραις στρατόπεδον.

Κατὰ δὲ τὸ 1824 ἐσωτερικαὶ διαιρέσεις τὸν ἡνέγκασαν ἐπὶ τινα χρόνον νὰ μείνῃ μακρὰν τῆς διευθύνσεως τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἡ στέρσις ἀνδρὸς διαπρέποντος ἐπὶ φρονήσει καὶ ἐπιδεξιότητι ἦν ἐπαισθητοτάτη κατὰ τοὺς τότε καιροὺς, καὶ οἱ

ὀπλαρχηγοί, ἰδίως δὲ ὁ γενναῖος καὶ ἔμπροσθεν Κολοκοτρώνης, δι' ἀναφορὰς τῶν ἐξηγήσαντο καὶ ἐπέτυχον τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ὑπουργείου τοῦ πολέμου, καὶ ἐπέμεινον νὰ τὸν διατηρήσωσιν εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπ' ἀγαθῇ τῆς πατρίδος, ὅταν ἡ κυβέρνησις, εἴτε εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ κράτους ἀφορῶσα, εἴτε ἐνδοῦσα εἰς εἰσηγήσεις τῶν ὑποβλεπόντων τὴν δικαίαν ἐπιρροὴν τοῦ Μεταξᾶ ἐν τῇ κεντρικῇ διοικήσει, ἠθέλησε νὰ τὸν πέμψῃ ὡς γενικὸν αὐτῆς πληρεξούσιον εἰς τὴν Κρήτην.

Δ. Π. Π.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΤΩ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

—οοο—

Φίλετατε φίλε!

Σὲ γράφω ἀπὸ τὴν Φλωρεντίαν, ἀπὸ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου πρὸ ἑξοσὶ καὶ δύο ἐτῶν συνδιετρίψαμεν, ἀντικρὺ τοῦ ὑψηλοῦς Ἀδμου, καὶ ἐπὶ τῆς strada de' poveri, ἣτις ὁμῶς δὲν περιέχει πολλοὺς πτωχοὺς. Καὶ δὲν βλέπω μὲν ὡς τότε διαβαίνοντα ὑπὸ τὰ παράθυρά μου τὰ πλούσια τοῦ Μ. δουκὸς ὀχήματα, οὔτε βρενθυσμένους τοὺς ἵππους τῶν αὐλικῶν αὐτοῦ, ἀκούω ὁμῶς τὸν γαριβάλδειον ὕμνον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ψαλλόμενον ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ παιδιῶν. Ἰσως ἀπατῶμαι· ἀλλὰ τὰ πρόσωπα ὧν μὲ φαίνονται σήμερον φαιδρότερα. Ὡς καὶ αὐτῶν τῶν fioriste αἵτινες, ὡς καὶ τότε, κρούονται συνεχῶς τὴν θύραν μου μὲ προσφέρουσιν εὐωδιστάτους κέντρωνας, ἢ μετὰ πολλῆς δεξιότητος ἐκσφενδονίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ταχύπτερον ἁμαξάν μου, ὡς καὶ αὐτῶν, λέγω, τὸ κάλλος ἔχει τι ἱλαρότερον καὶ ἐπαγωγότερον· ἢ ἐλευθερία ἄρα δὲν ἀναπτέροι μόνον τὸ φρόνημα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦθος ἐξευγενίζει καὶ ἀνυψοῖ.

Νὰ σὲ εἰπῶ ἄλλο περιεργότερον; αἱ Cascine μὲ φαίνονται ἀνθηρότεραι, αἱ δρυὲς καὶ αἱ ἀξόαι τῶν δειδροστοιχιῶν αὐτῶν χλοερότεραι, καὶ αὐτὸ τὸ παρά τὴν ἡμισέληνον Piazzone τοῦ πάλαι δουκὸς casino, πολὺ τερπνότερον. Ἐνθυμεῖσαι ὅτε τὰς πρώτας ἀναπνέοντες ἐνταῦθα ἀέρα ζωογόνον ὡς τὸν τῶν ἡμετέρων Ἀθηνῶν, καὶ θαυμάζοντες τὴν στίλβουσαν τῶν Ἀπεννίνων γραμμὴν καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκονογραφίαν τῆς γκραιὰς Φλωρεντίας ἀπὸ τοῦ Palazzo-Vecchio μέχρι τῆς Santa-Croce, ἀνεπολοῦμεν τὰ canzone τοῦ ἀπηνλισμένου τῆς Λάουρας ἱεραστοῦ, κελαδήσαντος αὐτὰ ὑπὸ τὰς σκιὰς ὑπὸ τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς ἀνεψυγόμεθα; . . . Θὰ γελάτης . . . βεβαιώθητι ὁμῶς ὅτι μελωδικώτερα ἤχει σήμερον εἰς τὰς ἀκοὰς μου τοῦ Πετράρχου ἢ φωνή, καὶ δροσερότερον μὲ ἀναψύχουσιν αἱ σκιαί.

Πότε θὰ ψάλλωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἔνωσιν τῆς ὅλης Ἑλλάδος;

« Σ' ἀντολὴ καὶ δύσι, καὶ νότο καὶ βορρᾷ

« γιὰ τὴν πατρίδα ὅλοι νάχωμε μὲ καρδιά.»

Φοβοῦμαι μὴ ὁ στίχος αὐτὸς τοῦ Ρήγα ἐλητμο-

νῆθη παντάπασιν εἰς τὸ ἐλεύθερον ψυχλὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἄν καὶ γνωρίζω καλῶς τὴν Φλωρεντίαν, τὰς πρώτας ὁμῶς ἡμέρας ἐδιάσθην νὰ προσλάβω εἰς-τοπε, διότι, ὡς γνωρίζεις τὰ τῆς Ἰταλίας, μ' ἐκολλήθη ἅμα ἐλθόντα εἰς τοιοῦτος, καὶ μ' ἐκολλήθη ἀναποσπάστως. Μίαν τῶν ἡμερῶν τὸν ἠρώτησα· Διὰ τί ἐδιώξατε τὸν μέγαν δοῦκα; δὲν ἦτο τύραννος. — Τύραννος, ἀπεκρίθη, βεβαίως δὲν ἦτο· ἀλλὰ, τί νὰ σὰς εἰπῶ, κύριε, ἐδαρύνθημεν τὰς αἰσθε. — Καὶ εὐθὺς ἐπέφερε τοὺς ἐπομένους στίχους, οἵτινες, ἂν δὲν λανθάνωμαι, εἶναι τοῦ Casti.

« L'altissimo la su ci manda la tempesta,

« l'altissimo qua giù ci toglie quel che resta,

« o noi fra tanti altissimi,

« siamo disperatissimi.»

Ἐὰν ὁ ὁδηγὸς μου ἐνόει τί ἔλεγε, φοβοῦμαι τῇ ἀληθείᾳ μὴ ἐδαρύνθησαν καὶ τὸν ὕψιστον εἰς Ἰταλίαν· ἄλλως ἢ μεταβολὴ δὲν θὰ ἦτο παράδοξος, διότι ἀπὸ τὴν ἐνθουσιανίαν μέχρι τῆς ἀδιαφορίας τὸ διάστημα βραχύτατον. Ὑγίαινε.

Δ. Μ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

—οοο—

Τῶν τοῦ Γοττιγγαίου Πανεπιστημίου Καθηγητῶν ὁ τὴν φυσικὴν διδασκαίαν γεωγραφίαν, ὀνόματι Βιαλλοβλόσκης (Dr. Fr. Bialloblotzky), ἀρτίως ἐν Βερολίῳ ξενιζόμενος καὶ γνωριμίαν ποιήσας μετ' ἄλλων τε φοιτητῶν Ἑλλήνων καὶ μετ' ἐμοῦ, ἤτησε τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν μετάφρασιν τῆς ἐφεξῆς ἀγγελίας· πρὸς δὲ, καὶ τὴν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν καθ' ἡμέραν, δημοσιεύσιν. Μὴ δοκηθεὶς ἀπορρίψαι τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον ὑπεσχόμεν, ἄτε πεποιθὼς ὅτι ἡ τῆς μουσικομήτορος Ἑλλάδος μουσουργία καὶ μουσικολογία δημοσιογραφία, εἴτε μουσουργὸν καὶ πρὸς τὰς Μούσας ἀνάγον πῶς, πάντ' εὐμενῶς ἀποδέχεται καὶ φέρουσα κοιτῶν τοῦ Πανελληνίου ποιήσει κτήμα. Θαρρόντος οὖν ὅτι τὸ πρωτότυπον ἐγχειρίζας μοι πολὺς ἤδη τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πολυλωττίαν Καθηγητὴς καὶ ὁ τούτου μεταφραστὴς παρακαλοῦσαι τὴν καλὴν καὶ φιλόκαλον καὶ φιλολόγον Πανδώραν, τὴν πολλὰ τε καλὰ τε δῶρα δωροδοροῦσαν τοῖς Ἑλλησιν, καὶ τόδε τὸ σμικρὸν τέποις ἐκδοῦναι δωρεὰν φίλον δωρημάτιον, μεταδοῦσαι καὶ τοῖς λοιποῖς συναδέλφοις, ὅσοι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δούλην εὐκταῖν Ἑλλάδα. Καὶ γινέσθω λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ φωνὴ καὶ ἐν τοῦτω (κατὰ τὴν εὐγνώμον' ἀξίωσιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ χαριστέρων) φωνῇ τῶν ἀπαρταχοῦ γῆς σοφῶν. Τὸ δὲ πῶς καὶ κατὰ πόσον ἐστὶν ἐφαρμόσιμον τὸ τε πρόγραμ-μα καὶ ὁ τούτου σκοπὸς ἄλλοις μελέτω.